

Chapter 1

Linearni diferencni rovnice

Postup:

- (A) Nalezení obecného homogenního řešení $y_h(n)$. Nebo též prostor řešení homogenní rovnice, či báze tohoto prostoru.
- (B) Nalezení partikulárního řešení $y_p(n)$ pomocí metody speciální pravé strany.
- (C) Nalezení obecného řešení $y(n) = y_h(n) + y_p(n)$. V případě počáteční podmínky, nalezení řešení splňujícího počáteční podmínku.

1.1 Homogenní rovnice

Postup:

- (i) Nalezení charakteristického polynomu $\chi(t)$.
- (ii) Nalzení kořenu charakteristického polynomu $\chi(t)$ spolu s násobností těchto kořenu.
- (iii) Nalezení báze prostoru řešení homogenní rovnice pomocí věty o tvaru fundamentálního systému řešení homogenní lineární diferencní rovnice k -tého řádu s konstantními koeficienty (V3). Prvky báze mají tvar n -tych mocnin kořenu charakteristického polynomu. V případě vícenásobného kořenu se pak ještě násobuje n -kem (případně vyšší mocninou n -ka).
- (iv) Zapsání $y_h(n)$ jakožto lineární kombinace fundamentálního systému z bodu (iii). V případě počátečních podmínek, nalezení řešení vyhovujícího počátečním podmínkám.

1.1.1 $y(n+2) + 4y(n+1) + 4y(n) = 0$

- (i) $\chi(t) = t^2 + 4t + 4$,
- (ii) $\{-2, -2\}$,
- (iii) $\{(-2)^n, n(-2)^n\}$,
- (iv) $y_h(n) = a(-2)^n + bn(-2)^n, a, b \in \mathbb{R}$.

1.1.2 $y(n+2) - 3y(n+1) + 2y(n) = 0$

- (i) $\chi(t) = t^2 - 3t + 2$,
- (ii) $\{1, 2\}$,
- (iii) $\{1, 2^n\}$,
- (iv) $y_h(n) = a + b2^n, a, b \in \mathbb{R}$.

1.1.3 $y(n+2) - 6y(n+1) + 13y(n) = 0$

- (i) $\chi(t) = t^2 - 6t + 13$,
- (ii) $\{3 \pm 2i\}$,
- (iii) $\{13^{\frac{n}{2}} \cos(\arctan(\frac{2}{3})n), 13^{\frac{n}{2}} \sin(\arctan(\frac{2}{3})n)\}$,
- (iv) $y_h(n) = a13^{\frac{n}{2}} \cos(\arctan(\frac{2}{3})n) + b13^{\frac{n}{2}} \sin(\arctan(\frac{2}{3})n), a, b \in \mathbb{R}$.

1.1.4 $y(n+2) - 2y(n+1) - 3y(n) = 0, y(1) = 2, y(2) = 1$

- (i) $\chi(t) = t^2 - 2t - 3$,
- (ii) $\{-1, 3\}$,
- (iii) $\{(-1)^n, 3^n\}$,
- (iv) $y_h(n) = a(-1)^n + b3^n, a = -\frac{5}{4}, b = \frac{1}{4}$.

1.1.5 $y(n+2) - y(n+1) - y(n) = 0, y(1) = y(2) = 1$

- (i) $\chi(t) = t^2 - t - 1$,
- (ii) $\left\{\frac{1+\sqrt{5}}{2}, \frac{1-\sqrt{5}}{2}\right\}$,
- (iii) $\left\{\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2}\right)^n, \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2}\right)^n\right\}$,
- (iv) $y_h(n) = a\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2}\right)^n + b\left(\frac{1-\sqrt{5}}{2}\right)^n, a = \frac{\sqrt{5}}{5}, b = -\frac{\sqrt{5}}{5}$.

1.1.6 $y(n+4) + 6y(n+2) + 9y(n) = 0$

- (i) $\chi(t) = t^4 + 6t^2 + 9$,
- (ii) $\{\pm i\sqrt{3}, \pm i\sqrt{3}\}$,
- (iii) $\{3^{\frac{n}{2}} \cos(n\frac{\pi}{2}), n3^{\frac{n}{2}} \cos(n\frac{\pi}{2}), 3^{\frac{n}{2}} \sin(n\frac{\pi}{2}), n3^{\frac{n}{2}} \sin(n\frac{\pi}{2})\}$,
- (iv) $y_h(n) = 3^{\frac{n}{2}}((a+bn) \cos(n\frac{\pi}{2}) + (c+dn) \sin(n\frac{\pi}{2})), a, b, c, d \in \mathbb{R}$.

1.1.7 $y(n+6) - 2y(n+3) + 2y(n) = 0$

- (i) $\chi(t) = t^6 - 2t^3 + 2$,
- (ii) $\{\sqrt[6]{2}(\cos(\alpha) + i \sin(\alpha)); \alpha \in \{\frac{\pi}{12}, \frac{7\pi}{12}, \frac{3\pi}{4}, \frac{5\pi}{4}, \frac{17\pi}{12}, \frac{23\pi}{12}\}\}$,
- (iii) $\{2^{\frac{n}{6}} \cos(\alpha), 2^{\frac{n}{6}} \sin(\alpha); \alpha \in \{\frac{\pi}{12}, \frac{7\pi}{12}, \frac{3\pi}{4}\}\}$,
- (iv) $y_h(n) = 2^{\frac{n}{6}} \sum_{i=1}^3 (a_i \cos(\alpha_i) + b_i \sin(\alpha_i)), a_1, a_2, a_3, b_1, b_2, b_3 \in \mathbb{R}, \alpha_1 = \frac{\pi}{12}, \alpha_2 = \frac{7\pi}{12}, \alpha_3 = \frac{3\pi}{4}$.

1.2 Rovnice se speciální pravou stranou

Nejprve resíme příslušnou homogenní rovnici (viz předchozí kapitola). Pak nalezneme partikulární řešení. Nakonec nalezneme obecné řešení viz bod (C).

Postup nalezení partikulárního řešení:

- (a) Nalezení m, α, ν a $k = \max\{stP, stQ\}$, z věty o speciální pravé straně (V5), kde pravá strana je rovna $\alpha^n(P(n) \cos(n\nu) + Q(n) \sin(n\nu))$.
- (b) Pomocí k vyjádříme obecné tvary polynomu R, S (napr.: $k = 2$ implikuje $R(n) = an^2 + bn + c$, kde $a, b, c \in \mathbb{R}$). Dosadíme tyto obecné polynomy a dříve nalezené m, α, ν do věty (V5) a obdržíme obecný tvar partikulárního řešení $y_p(n) = n^m \alpha^n (R(n) \cos(n\nu) + S(n) \sin(n\nu))$.
- (c) Dosadíme partikulární řešení do rovnice a dopocítáme přesný tvar polynomu R a S a tím též přesný tvar $y_p(n)$. Take lze dosadit za n určitá čísla (napr. 0, 1, 2 atd.) a obdržet soustavu rovnic. Je potřeba dosadit tolik čísel, aby bylo možno soustavu rovnic vyřešit.

1.2.1 $y(n+4) - y(n) = \sin\left(\frac{n\pi}{4}\right)$

- (i) $\chi(t) = t^4 - 1$,
- (ii) $\{\pm 1, \pm i\}$,
- (iii) $\{1, (-1)^n, \sin\left(\frac{n\pi}{2}\right), \cos\left(\frac{n\pi}{2}\right)\}$,
- (iv) $y_h(n) = A + B(-1)^n + C \sin\left(\frac{n\pi}{2}\right) + D \cos\left(\frac{n\pi}{2}\right)$, $A, B, C, D \in \mathbb{R}$.
- (a) $m = 0, \alpha = 1, \nu = \frac{\pi}{4}, k = 0$.
- (b) $R(n) = a, S(n) = b, y_p(n) = a \cos\left(\frac{n\pi}{4}\right) + b \sin\left(\frac{n\pi}{4}\right)$, kde $a, b \in \mathbb{R}$.
- (c) $a = 0, b = -\frac{1}{2}, y_p(n) = -\frac{1}{2} \sin\left(\frac{n\pi}{4}\right)$
- (C) $y(n) = -\frac{1}{2} \sin\left(\frac{n\pi}{4}\right) + A + B(-1)^n + C \sin\left(\frac{n\pi}{2}\right) + D \cos\left(\frac{n\pi}{2}\right)$, $A, B, C, D \in \mathbb{R}$.

1.2.2 $y(n+4) + y(n) = \sin\left(\frac{n\pi}{4}\right)$

- (i) $\chi(t) = t^4 + 1$,
- (ii) $\left\{\frac{1}{\sqrt{2}}(\pm 1 \pm i)\right\}$,
- (iii) $\left\{\sin\left(\frac{n\pi}{4}\right), \cos\left(\frac{n\pi}{4}\right), \sin\left(\frac{3n\pi}{4}\right), \cos\left(\frac{3n\pi}{4}\right)\right\}$,
- (iv) $y_h(n) = A \sin\left(\frac{n\pi}{4}\right) + B \cos\left(\frac{n\pi}{4}\right) + C \sin\left(\frac{3n\pi}{4}\right) + D \cos\left(\frac{3n\pi}{4}\right)$, $A, B, C, D \in \mathbb{R}$.
- (a) $m = 1, \alpha = 1, \nu = \frac{\pi}{4}, k = 0$.
- (b) $R(n) = a, S(n) = b, y_p(n) = n(a \cos\left(\frac{n\pi}{4}\right) + b \sin\left(\frac{n\pi}{4}\right))$, kde $a, b \in \mathbb{R}$.
- (c) $a = 0, b = -\frac{1}{4}, y_p(n) = -\frac{1}{4}n \sin\left(\frac{n\pi}{4}\right)$
- (C) $y(n) = -\frac{1}{4}n \sin\left(\frac{n\pi}{4}\right) + A \sin\left(\frac{n\pi}{4}\right) + B \cos\left(\frac{n\pi}{4}\right) + C \sin\left(\frac{3n\pi}{4}\right) + D \cos\left(\frac{3n\pi}{4}\right)$, $A, B, C, D \in \mathbb{R}$.

1.2.3 $y(n+2) - y(n+1) + y(n) = \sin\left(\frac{n\pi}{3}\right)$

- (i) $\chi(t) = t^2 - t + 1$,
- (ii) $\left\{ \frac{1+i\sqrt{3}}{2}, \frac{1-i\sqrt{3}}{2} \right\}$,
- (iii) $\left\{ \cos\left(\frac{n\pi}{3}\right), \sin\left(\frac{n\pi}{3}\right) \right\}$,
- (iv) $y_h(n) = A \cos\left(\frac{n\pi}{3}\right) + B \sin\left(\frac{n\pi}{3}\right)$, $A, B \in \mathbb{R}$.
- (a) $m = 1, \alpha = 1, \nu = \frac{\pi}{3}, k = 0$.
- (b) $R(n) = a, S(n) = b, y_p(n) = n \left(a \cos\left(\frac{n\pi}{3}\right) + b \sin\left(\frac{n\pi}{3}\right) \right)$, kde $a, b \in \mathbb{R}$.
- (c) $a = -\frac{1}{2\sqrt{3}}, b = -\frac{1}{2}, y_p(n) = -n \left(\frac{1}{2\sqrt{3}} \cos\left(\frac{n\pi}{3}\right) + \frac{1}{2} \sin\left(\frac{n\pi}{3}\right) \right)$
- (C) $y(n) = -n \left(\frac{1}{2\sqrt{3}} \cos\left(\frac{n\pi}{3}\right) + \frac{1}{2} \sin\left(\frac{n\pi}{3}\right) \right) + A \cos\left(\frac{n\pi}{3}\right) + B \sin\left(\frac{n\pi}{3}\right)$, $A, B \in \mathbb{R}$.

1.2.4 $y(n+2) - 2y(n+1) + 2y(n) = \cos(n)$

- (i) $\chi(t) = t^2 - 2t + 2$,
- (ii) $\{1+i, 1-i\}$,
- (iii) $\left\{ 2^{\frac{n}{2}} \sin\left(\frac{n\pi}{4}\right), 2^{\frac{n}{2}} \cos\left(\frac{n\pi}{4}\right) \right\}$,
- (iv) $y_h(n) = A 2^{\frac{n}{2}} \sin\left(\frac{n\pi}{4}\right) + B 2^{\frac{n}{2}} \cos\left(\frac{n\pi}{4}\right)$, $A, B \in \mathbb{R}$.
- (a) $m = 0, \alpha = 1, \nu = 1, k = 0$.
- (b) $R(n) = a, S(n) = b, y_p(n) = a \cos(n) + b \sin(n)$, kde $a, b \in \mathbb{R}$.
- (c) $a = \frac{\cos(2) - 2\cos(1) + 2}{9 - 12\cos(1) + 4\cos(2)}, b = \frac{\sin(2) - 2\sin(1)}{9 - 12\cos(1) + 4\cos(2)}$.
- (C) $y(n) = y_p(n) + A 2^{\frac{n}{2}} \sin\left(\frac{n\pi}{4}\right) + B 2^{\frac{n}{2}} \cos\left(\frac{n\pi}{4}\right)$, $A, B \in \mathbb{R}$.

1.2.5 $y(n+2) - 3y(n+1) + 2y(n) = n^2, y(1) = 3, y(2) = 2$

- (i) $\chi(t) = t^2 - 3t + 2$,
- (ii) $\{1, 2\}$,
- (iii) $\{1, 2^n\}$,
- (iv) $y_h(n) = A + B 2^n$, $A, B \in \mathbb{R}$.
- (a) $m = 1, \alpha = 1, \nu = 0, k = 2$.
- (b) $R(n) = an^2 + bn + c, y_p(n) = n(an^2 + bn + c)$, kde $a, b, c \in \mathbb{R}$.
- (c) $a = -\frac{1}{3}, b = -\frac{1}{2}, c = -\frac{13}{6}$.
- (C) $y(n) = B 2^n - \frac{1}{3}n^3 - \frac{1}{2}n^2 - \frac{13}{6}n + A, A = 1, B = \frac{5}{2}$.

1.2.6 $y(n+2) - y(n) = 17, y(1) = y(2) = 0$

- (i) $\chi(t) = t^2 - 1,$
- (ii) $\{-1, 1\},$
- (iii) $\{(-1)^n, 1\},$
- (iv) $y_h(n) = A(-1)^n + B, A, B \in \mathbb{R}.$
- (a) $m = 1, \alpha = 1, \nu = 0, k = 0.$
- (b) $R(n) = a, y_p(n) = an,$ kde $a \in \mathbb{R}.$
- (c) $a = \frac{17}{2}.$
- (C) $y(n) = A(-1)^n + \frac{17}{2}n + B, A = -\frac{17}{4}, B = -\frac{51}{4}.$

1.3 Rovnice s pravou stranou ve tvaru součtu speciálních pravých stran

V nektých případech nemá pravá strana speciální tvar, ale má tvar součtu více speciálních pravých stran. Tedy, $PS = \sum_{i=1}^s f_i(n)$, kde $f_i(n)$ má speciální tvar (viz věta V5) pro $i = 1, \dots, s$. V takovémto případě kromě homogenního řešení $y_h(n)$ spočítáme s partikulárních řešení $y_p^i(n), i = 1, \dots, s$, která budou odpovídat příslušným pravým stranám. Obecné řešení pak bude mít tvar $y(n) = y_h(n) + \sum_{i=1}^s y_p^i(n)$.

1.3.1 $y(n+3) - y(n+2) - 2y(n+1) + 2y(n) = n + 2^n$

- (i) $\chi(t) = t^3 - t^2 - 2t + 2,$
- (ii) $\{1, \pm\sqrt{2}\},$
- (iii) $\{1, (-\sqrt{2})^n, 2^{\frac{n}{2}}\},$
- (iv) $y_h(n) = A + B(-\sqrt{2})^n + C2^{\frac{n}{2}}, A, B, C \in \mathbb{R}.$

$f_1(n) = n :$

- (a_1) $m = 1, \alpha = 1, \nu = 0, k = 1.$
- (b_1) $R(n) = an + b, y_p(n) = n(an + b),$ kde $a, b \in \mathbb{R}.$
- (c_1) $a = -\frac{1}{2}, b = -\frac{3}{2}.$

$f_2(n) = 2^n :$

- (a_2) $m = 0, \alpha = 2, \nu = 0, k = 0.$
- (b_2) $R(n) = a, y_p(n) = a2^n,$ kde $a \in \mathbb{R}.$
- (c_2) $a = \frac{1}{2}.$
- (C) $y(n) = y_h(n) + y_p^1(n) + y_p^2(n) = A + B(-\sqrt{2})^n + C2^{\frac{n}{2}} - \frac{1}{2}n^2 - \frac{3}{2}n + 2^{n-1}.$

1.3.2 $\delta y(n+3) + y(n) = 3n + 2^{-n}$

- (i) $\chi(t) = 8t^3 + 1$,
- (ii) $\left\{-\frac{1}{2}, \frac{1}{2}(\cos(\pm\frac{\pi}{3}) + i\sin(\pm\frac{\pi}{3}))\right\}$,
- (iii) $\left\{\left(-\frac{1}{2}\right)^n, 2^{-n}\cos(\pm\frac{n\pi}{3}), 2^{-n}\sin(\pm\frac{n\pi}{3})\right\}$,
- (iv) $y_h(n) = A\left(-\frac{1}{2}\right)^n + B2^{-n}\cos(\pm\frac{n\pi}{3}) + C2^{-n}\sin(\pm\frac{n\pi}{3})$, $A, B, C \in \mathbb{R}$.

$f_1(n) = 3n$:

- (a_1) $m = 0, \alpha = 1, \nu = 0, k = 1$.
- (b_1) $R(n) = an + b, y_p(n) = an + b$, kde $a, b \in \mathbb{R}$.
- (c_1) $a = \frac{1}{3}, b = -\frac{8}{9}$.

$f_2(n) = 2^{-n}$:

- (a_2) $m = 0, \alpha = \frac{1}{2}, \nu = 0, k = 0$.
- (b_2) $R(n) = a, y_p(n) = a2^{-n}$, kde $a \in \mathbb{R}$.
- (c_2) $a = \frac{1}{2}$.
- (C) $y(n) = y_h(n) + y_p^1(n) + y_p^2(n) = A\left(-\frac{1}{2}\right)^n + B2^{-n}\cos(\pm\frac{n\pi}{3}) + C2^{-n}\sin(\pm\frac{n\pi}{3}) + \frac{1}{3}n - \frac{8}{9} + 2^{-n-1}$.